

ศึกษาการส่งเสริมหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตามวิถีวัฒนธรรม
อำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย
STUDY THE PROMOTION OF THE VILLAGE TO KEEP THE 5
PRECEPTS ACCORDING TO THE CULTURAL WAY.
OF PHO TAK DISTRICT NONG KHAI PROVINCE

¹บัวผัน จันทรังษี, ²พระครูพิศาลสารบัณฑิต และ ³อริย์ธัช เลิศรวมโชค

¹Buaphan Chantarangsee), ²Phrakru Phisalsarbunthit,
and ³Arithat Loesruamchok

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

¹Buaphan_ch@gmail.com

Received September 10, 2021; Revised November 2, 2021; Accepted December 30, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ 1. เพื่อศึกษาหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดหนองคาย 2. เพื่อส่งเสริมหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตามวิถีวัฒนธรรมของชุมชน อำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า หมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดหนองคาย พบว่า วัด โรงเรียน หมู่บ้าน และหน่วยงาน ขึ้นทะเบียนเป็นศูนย์ปฏิบัติธรรมร่วมใจด้วยการลงทะเบียนผ่านระบบออนไลน์ แล้วเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรม รมรงค์ชักชวนให้ประชาชน นักเรียน มาร่วมกันทำ 7 กิจวัตรความดีอย่างน้อย 12 สัปดาห์ หนึ่งในนั้นคือการมาร่วมทำกิจกรรมชั่วโมงสุขจริงหนอ กิจกรรมประกอบด้วย การสวดมนต์ ปฏิบัติธรรม คู่มือธรรมมะ เปิดใจแบ่งปัน ประสบการณ์ ทุกสัปดาห์ ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมร่วมใจ หลังจากนั้น คณะสงฆ์จังหวัดหนองคาย ได้บันทึกกิจกรรมเพื่อเป็นการติดตามผล เพื่อบันทึกเข้าสู่ระบบออนไลน์ของคณะสงฆ์จังหวัดหนองคาย เพื่อที่จะสำเอนรายงานต่อที่ประชุม คณะสงฆ์ประจำทุกๆ เดือน

¹ นิสิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

² รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

การส่งเสริมหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตามวิถีวัฒนธรรมของชุมชน อำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย เป็น การยกระดับเป็นหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบ เพื่อเป็นแนวทางในการ ดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องเพื่อ พัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง ผู้วิจัยได้สรุปเป็นแนวทาง 3 แนวทาง คือ 1) การสร้างเครือข่าย หมู่บ้านรักษาศีล 5 เชิงอำนาจหน้าที่ 2) การสร้างเครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 เชิงประเด็น 3) การ สร้างเครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 เชิงพื้นที่ ทั้ง 3 แนวทางเป็นการดำเนินงานเพื่อสร้างเครือข่าย เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความเป็นอยู่ที่ดี ภายใต้การเชื่อมโยงขององค์กรภาครัฐจนไปถึงองค์กร เครือข่ายภาคประชาชนจนเพื่อประสานความร่วมมือในการแก้ไข และพัฒนาผล การ ดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนคุณภาพชีวิตของประชาชนตามวิถีชีวิตของชุมชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพของตนเองให้มีความเข้มแข็ง มีรายได้จุนเจือครอบครัว อีกทั้งประชาชนในชุมชนเองนั้นต้องลด ละ เลิก อบายมุขต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองและครอบครัวมี ความสุขไม่ไปสร้างปัญหาให้เกิดกับชุมชน จะส่งผลให้ชุมชนนั้นมีความเข้มแข็งอย่างสมบูรณ์ และสามารถยกระดับเป็นหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบต่อไป

คำสำคัญ : การส่งเสริม, หมู่บ้านรักษาศีล 5, วิถีวัฒนธรรม,

Abstract

This study aimed to study the concept of communities preserving five precepts in Nong Khai province, northeastern Thailand, to study the current condition of Communities Preserving Five Precepts in the community of Photak district, and to propose a model for community culture promotion of the community of the Pho Tak district. The study employs a qualitative methodology, with data collected through documentary analysis, participant observation, and in-depth interviews. According to the findings, to enhance reconciliation through Buddhist Dharma Principles (The Communities Preserving Five Precepts) in Nong Khai province, there is a campaign to promote the activities of propagating the five precepts through the Sangha Network members, the public, the private, and the civil sectors as well as an academy as social empowerment promoting in the local community, for instance, participating via online activities. The weekly campaign to join the Dharma Practice Center is the "Really Happy Hour" activity, which is one of the seven important activities, with chanting, meditation, and exchanging experiences to create warmth in the family. The Communities Preserving Five Precepts model has been upgraded in the Pho Tak district community as a guideline for the operation to develop a strong community, according to community culture. In summary, there are three approaches to creating a network of Communities Preserving Five Precepts: (1) creating an Authority Network; (2) creating an Issue Network; and (3) creating an Area Network. Furthermore, all three approaches are operations to construct networks for people in the area in empowering the community's capacity for self-reliance and

developing cooperation among relevant sectors, with an emphasis on cultivating wisdom and knowledge as an element of immunity against change.

Keywords : Community Culture, The Communities Preserving of the Five Precepts, Promotion

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่เกิดขึ้นมาแล้วกว่า 2600 ปี นับตั้งแต่ที่พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้ และได้ประกาศพระพุทธธรรมซึ่งเป็นคำสอนที่เป็นบรมสัจจะหรือความจริงอันประเสริฐที่เกี่ยวกับโลกและชีวิต ที่พระพุทธองค์ทรงค้นพบ และนำมาสั่งสอนเพื่อประโยชน์เพื่อความสุขของมวลมนุษยชาติ (มันเกียรติ โกศลนิริตติวงศ์, 2541/28-29.) ดังนั้น หลักคำสอนในทางพุทธศาสนาจึงมี 2 ระดับ คือ ระดับสังฆธรรม และระดับจริยธรรม ในบรรดาคำสอนที่เป็นโลกุตตระ (สังฆธรรม) และในระดับโลกียะ (จริยธรรม) ซึ่งคำสอนในระดับโลกุตตระ เป็นคำสอนก็เพื่อมุ่งความหลุดพ้นหมดจากกิเลส เป็นคำสอนในระดับที่สูง คือ นิพพาน ส่วนคำสอนระดับโลกียะเป็นคำสอนทั่วไป เพื่อให้ผู้ปฏิบัติดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขในชาติปัจจุบัน และชาติอื่นต่อไป เป็นคำสอน สำหรับผู้ที่ยังต้องการความเจริญและความสุขในสังสารวัฏ หลักคำสอนที่เป็นจริยธรรมในการดำรงชีวิต เช่น ทาน ศีล สวรรค์ เป็นต้น (นฤมล มารคแมน, 2543/1.) การที่มนุษย์ยังต้องเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏซึ่งยังเป็นการมีความสุขในระดับของโลกียะนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องนำหลักธรรม ที่เรียกว่า ศีล 5 มาดำรงชีวิตของมนุษย์ซึ่งถือว่าเป็นหลักธรรมที่พระพุทธศาสนาได้เล็งเห็นคุณค่าของสังคมที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขสามารถพัฒนาพฤติกรรม ด้านกาย จิตใจ และสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อความเป็มนุษย์ที่สมบูรณ์ ปัจจุบันนี้บุคลิกภาพด้านพฤติกรรมมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคมเป็นอย่างมาก บุคลิกภาพ เป็นลักษณะที่เกิดขึ้นเฉพาะแต่ละคนหรือจะเรียกว่า เป็นแบบแผนความประพฤติ ของตนเองที่แสดงออกมาจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันบางส่วน นอกจากนี้ บุคลิกภาพ อันเกิดจากการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ที่จะสามารถปรับตัว และการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบกับสิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคล (รังสรรค์ แสงสุขและคณะ, 2544 / 146.)

ชุมชนคุณธรรมอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ได้โครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา“หมู่บ้านรักษาศีล 5” โดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม เป็นนโยบายสำคัญของรัฐตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ส่งเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติให้เกิดความสามัคคีมีความสงบร่มเย็น เพื่อส่งเสริมให้คนในสังคมนำหลักธรรมศีล 5 ไปใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นธรรมพื้นฐานของการดำเนินชีวิตให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีความรักความสามัคคีเกิดขึ้นในชุมชนอย่างยั่งยืน โดยคณะสงฆ์อำเภอโพธิ์ตาก ประชาชนในหมู่บ้านโพธิ์ตาก และส่วนราชการอำเภอโพธิ์ตากทุกภาคส่วนได้บูรณาการทำงานร่วมกัน เพื่อรับการตรวจเยี่ยมของคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา“หมู่บ้านรักษาศีล 5” ที่มีกิจกรรมการส่งเสริมการรักษาศีล 5 ของ

หมู่บ้าน กิจกรรมการส่งเสริมวิถีวัฒนธรรมชาวพุทธและกิจกรรมการบูรณาการกิจการคณะสงฆ์และการสร้างเครือข่ายในพื้นที่

จากปัญหาการดำเนินชีวิตของประชาชนในสังคมไทยปัจจุบันเมื่อสังคมมีความเปลี่ยนแปลงแต่พฤติกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาการส่งเสริมหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตามวิถีวัฒนธรรม ของชุมชน อำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย เพราะชุมชนแห่งนี้ เป็นชุมชนตัวอย่างที่ถือได้ว่าเป็นต้นแบบของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาบูรณาการกับการรักษาศีล 5 อันเป็นศีลระดับพื้นฐานเบื้องต้นเพราะศีล หมายถึง ความเป็นปกติธรรมดาหรือการประพฤติชอบทางกาย วาจาและทางจิตเป็นศีลพื้นฐานที่จะสกัดมิให้จิต เบื้องต้นของประชาชนทุกกลุ่มอาชีพในชุมชน การกระทำในสิ่งที่ดีเป็นตัวอย่าง และแบบอย่างที่ดีให้กับชุมชน และลูกหลานต่อไป ที่นำพาทำกิจกรรมที่สื่อไปในทางที่ดี ทั้งด้านการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น พระพุทธศาสนา เศรษฐกิจชุมชนและสังคม ความสามัคคีในกิจกรรมและโครงการต่างๆ การให้การศึกษาชุมชนต้นแบบนี้ อำเภอโพธิ์ตากได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาชุมชนและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้อยู่ดีมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมีแบ่งกิจกรรมที่ดำเนินการตามศีล 5 อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดหนองคาย
2. เพื่อส่งเสริมหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตามวิถีวัฒนธรรมของชุมชน อำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Reseach) ทำการศึกษาใน 2 วิธีคือ อาศัยเอกสารที่เกี่ยวข้องเป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเป็นต้นแบบ และการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง เป็นฐานในการนำเสนอและการอ้างอิง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลของพื้นที่ ปัญหาและอุปสรรคของพื้นที่ ที่เชื่อถือได้ ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร (Documentary - Research) จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary source) คือ คัมภีร์พระไตรปิฎกอันเป็นแหล่งข้อมูลที่เป็นหลักคำสอนสำคัญในพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท ฉบับพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539

2. ศึกษาเอกสารจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary source) ได้แก่ เอกสาร งานวิจัย หนังสือที่นักปราชญ์ทั้งหลายเขียนไว้ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักการประยุกต์ใช้หลักศีล 5 การนำศีล 5 ไปใช้ในการดำเนินชีวิต พุทธวิธีการดำเนินชีวิต ตามหลักศีล 5 อย่างพระพุทเจ้า และหลักธรรมที่มีความสัมพันธ์กับหัวข้อเรื่อง วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. ศึกษาข้อมูลภาคสนาม จะใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผ่านอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญปรับปรุงเป็นที่เรียบร้อยแล้วตามกรอบของการศึกษาวิจัย โดยใช้บุคคลที่ได้คัดเลือกโดยใช้เกณฑ์ของการศึกษาเรื่องวิจัย ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ จำนวน 25 รูป/คน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือในทางวิชาการ นำผลการวิเคราะห์ไปสังเคราะห์โดยวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศึกษาการส่งเสริมหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตามวิถีวัฒนธรรม อำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

หมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดหนองคาย ในปัจจุบันพบว่า สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย นำโดย พระราชรัตนาลงกรณ์, รศ.ดร. ร่วมกับคณะสงฆ์ภายในจังหวัดหนองคายได้มีการประชุม เรื่องโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ใน จังหวัดหนองคาย เพื่อที่จะเป็นการวางแผน ร่วมคิด ร่วมลงมือทำ ลงพื้นที่ เพื่อที่จะเป็นการจัดการปัญหาของแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน และเป็นการให้ขวัญกำลังใจกับคณะทำงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประจำจังหวัดหนองคายที่จะเป็นการควบคุมคุณภาพตามกระบวนการ PDCA จะต้องมีการกระทำในทุกกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และปฏิบัติการในทุกระดับไม่ว่าจะเป็น คณะสงฆ์ระดับเจ้าคณะผู้ปกครองสงฆ์และผู้บริหารหน่วยงานราชการระดับจังหวัด หัวหน้าหมวดหรือฝ่าย และบุคลากรอื่นๆ และมีการเชื่อมโยงกันจึงจะเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการอันจะส่งผลให้ผลผลิตมีคุณภาพตามมาด้วย คณะสงฆ์จังหวัดหนองคายใช้ระบบการบริหารจัดการเชิงระบบเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด หรือเพื่อความเป็นเลิศ โดยใช้มุมมองเชิงระบบ ดังนี้ คือ

- 1) การนำองค์การ
- 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์
- 3) การมุ่งเน้นพุทธบุตร
- 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้
- 5) การมุ่งเน้นการปฏิบัติงาน
- 6) การมุ่งเน้นบุคลากร
- 7) ผลลัพธ์ หรือเป้าหมายสูงสุดคือสัมฤทธิ์ผลอันเป็นเลิศ

และมีกระบวนการติดต่อสื่อสารสั่งการมอบหมายงานผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โซเชียลเน็ตเวิร์ค และโทรศัพท์มือถือ ได้แก่ Messenger in Facebook และ Line ที่สามารถติดต่อสอบถามและประสานงานกันได้ตลอดเวลา อีกทั้งคณะสงฆ์จังหวัดหนองคายมีแผนการดำเนินงานและขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ซึ่งมีนโยบายที่ชัดเจนในการให้ความร่วมมือ และได้สนับสนุนโครงการในทุกด้านอย่างเต็มที่ เพื่อให้การขับเคลื่อนเกิดเป็นรูปธรรม และในการดำเนินงานของโครงการในระยะ ที่ 4 ของปี 2565 ซึ่งเป็นการดำเนินงานในเชิงคุณภาพควบคู่กับการดำเนินงานเชิงปริมาณอย่างเป็นระบบโดยมีกรอบแนวทางการดำเนินกิจกรรมหลัก 3 แนวทาง

ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมการ พัฒนาชีวิตตามหลักศีล 5 กิจกรรมตามวิถีชาวพุทธ และกิจกรรมของ หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อปต.) รวมทั้งจังหวัดหนองคายได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการ ขับเคลื่อนโครงการในระยะที่ 4 ของจังหวัดหนองคาย ไว้ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารจัดการ โครงการ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การจัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการ “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ยุทธศาสตร์ที่ 3 จัดกิจกรรมสนับสนุนโครงการฯ “หมู่บ้าน รักษาศีล 5” ยุทธศาสตร์ที่ 4 การ ติดตามประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงาน ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสรุปและประกาศผล หมู่บ้าน ต้นแบบ หน่วยงานต้นแบบ และโรงเรียนต้นแบบ ยุทธศาสตร์ที่ 6 การมอบโล่รางวัล/เกียรติบัตร “หมู่บ้านรักษาศีล 5” รูปแบบการขับเคลื่อนโครงการ “หมู่บ้านรักษาศีล 5 ” ของคณะสงฆ์ จังหวัด หนองคาย ปี 2564 คือการสร้าง บ้านไถ่ทั้งสามชั้น คือปรีชา หรือ เข้าใจข้อมูลเชิงประจักษ์ที่มีอยู่ แล้ว ปฏิบัติหรือการเข้าถึง เป็นเรื่องการเข้าใจกลุ่มเป้าหมาย และปฏิเวธหรือการพัฒนาเริ่มต้นด้วย ตัวเอง เป็นต้นแบบเผยแพร่ความรู้ จะทำให้ชุมชนมีความเป็นเจ้าของท้องถิ่นและนำไปสู่การพัฒนา อย่างยั่งยืนในที่สุดผลของการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในแผนยุทธศาสตร์มีความ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยสอดคล้องกับข้อที่หนึ่ง คือ เป็นแนวทางการดำเนินงานตามโครงการ สร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ระยะ ยาว ในปี 2564 ทำให้หมู่บ้านและหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ข้อที่สอง คือ เป็น การรณรงค์ส่งเสริมให้หมู่บ้าน ชุมชนสถานศึกษา องค์กรหน่วยงานทางศาสนาอยู่ร่วมกันอย่าง สร้างสรรค์ด้วยโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยใช้หลักเบญจศีล และเบญจธรรม เป็นแนวทางใน การดำเนินชีวิต และข้อสาม คือ เพื่อให้คนไทยมีความปรองดองสมานฉันท์ รักและเทิดทูนไว้ซึ่ง สถาบันชาติ พระพุทธศาสนา และพระมหากษัตริย์ส่วนผลการขับเคลื่อนโครงการและกิจกรรมมี รายงานผลการขับเคลื่อนการดำเนิน โครงการที่มีผลสัมฤทธิ์ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ สำหรับการ นำศีล 5 ไปใช้ในการดำเนินชีวิตตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในปัจจุบันของชุมชน ในเขต อำเภอน้ำโสม จังหวัดหนองคาย เพราะความคิดในจิตใจของตนเองว่า เมื่อสมาทานรับศีล 5 แล้ว จะ ไปกระทำความผิดไม่ได้ แม้กระทั่งคิดที่จะกระทำความผิดกลายเป็นตราบาปอยู่ในใจเสมอ ดังนั้นพระภิกษุสงฆ์ หรือบัณฑิตนักปราชญ์ผู้รู้สมควรอธิบายขยายเนื้อความให้ชัดเจนหรือมีเหตุผลรองรับเสมอ ประเด็น ที่ว่าศีล 5 ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินชีวิตตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 และสามารถนำ ผลสัมฤทธิ์ไปสู่การปฏิบัติในปัจจุบันได้มากถึง 100% สอดคล้องกับประเด็นที่ว่า ผู้ที่จะเป็นคนเต็ม คนคือ 100% จะต้องเป็นผู้มีการดำเนินชีวิตประจำวันที่ประกอบด้วยเบญจศีลและเบญจธรรมทั้ง 5 ข้อเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน

การส่งเสริมหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตามวิถีวัฒนธรรมของชุมชน อำเภอน้ำโสม จังหวัด หนองคาย จากการศึกษาผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

โครงการ/กิจกรรมที่หมู่บ้านดำเนินการ

โครงการ และกิจกรรมที่หมู่บ้านดำเนินการ 1) โครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงตามโครงการ โดยยึดหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงของในหลวง จำนวน 13 กิจกรรม 1. วิสาหกิจชุมชนชาวนาผู้ผลิตข้าวแปลงใหญ่ บ้านน้ำโสม 2. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปข้าวโพดตาก 3. วิสาหกิจชุมชนทอผ้าพื้นเมืองบ้านน้ำโสม

ตาก 4. กลุ่มส่งเสริมอาชีพเลี้ยงไส้เดือน 5. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มพัฒนาอาชีพ 6. วิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกร 7. กลุ่มเลี้ยงไก่ไข่ 8. วิสาหกิจชุมชนสาวแลยางพารา 9. วิสาหกิจชุมชนเกษตรกรผู้ปลูกอ้อยโรงงานบ้านสาวแล 10. วิสาหกิจชุมชนฟาร์มชุมชนบ้านศรีวิไล 11. วิสาหกิจชุมชนโครงการธนาคารหมู่บ้านตามแนวพระราชดำริ 12. สถาบันการเงินต้นแบบบ้านโพธิ์ตาก 13. ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน จะมีกิจกรรมส่งเสริมการปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์ ที่หลากหลาย และมีกิจกรรมด้านการถ่ายทอดความรู้ภายในศูนย์เป็นประจำ และเป็นศูนย์หลัก ในด้านเศรษฐกิจพอเพียง ของอำเภอโพธิ์ตาก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) กิจกรรมการปลูกผักสวนครัว จะดำเนินกิจกรรมภายในศูนย์ โดยเฉพาะเกษตรกรที่ไม่มีพื้นที่ในการเพาะปลูกที่บ้านจึงมาปลูกที่ศูนย์ โดยการแบ่งแปลงปลูก ทั้งปลูกในโรงเรือนและนอกโรงเรือน และจะมีการปลูกมาที่สุดหลัง ฤดูฝน 2) กิจกรรม การเลี้ยงสัตว์ มีการเลี้ยงไก่ไข่และไก่พื้นบ้าน 3) กิจกรรมการฝึกอบรมเกษตรกร มีกิจกรรมฝึกอบรมเกษตรกร ด้านการเกษตรหลายกิจกรรม เช่น การลดต้นทุนการเกษตร โดยการปรับปรุงดิน การปลูกพืชปุ๋ยสด การทาสารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดศัตรูพืชการแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร เป็นต้น 4) กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และว่านปอเทืองเพื่อเป็นปุ๋ยพืชสด 5) กิจกรรมการฝึกอบรมการใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันโรคพืช 6) กิจกรรมการฝึกอบรมการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินเพื่อลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมี 7) การฝึกอบรมการทำบัญชีครัวเรือน โดยมีครูบัญชีอาสา ในหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน และ 8) กิจกรรมการส่งเสริมการปลูกพืชผักอินทรีย์ และพืชทางเลือกใหม่ในชุมชน การปลูกกระเจียวหวาน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาการส่งเสริมหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตามวิถีวัฒนธรรม อำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย” จากการศึกษารวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สังเคราะห์ข้อมูล แล้วผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

หมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดหนองคาย พบว่า วัด โรงเรียน หมู่บ้าน และหน่วยงาน ขึ้นทะเบียนเป็นศูนย์ปฏิบัติธรรมร่วมใจด้วยการลงทะเบียนผ่านระบบออนไลน์ แล้วเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรม รมรงค์ชักชวนให้ประชาชน นักเรียนมาร่วมกันทำ 7 กิจวัตรความดีอย่างน้อย 12 สัปดาห์ หนึ่งในนั้นคือการมาร่วมทำกิจกรรมชั่วโมงสุขจริงหนอ กิจกรรมประกอบด้วย การสวดมนต์ ปฏิบัติธรรม ดูสื่อธรรมะ เปิดใจแบ่งปันประสบการณ์ ทุกสัปดาห์ ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมร่วมใจ หลังจากนั้น คณะสงฆ์จังหวัดหนองคาย ได้บันทึกกิจกรรมเพื่อเป็นการติดตามผล เพื่อบันทึกเข้าสู่ระบบออนไลน์ของคณะสงฆ์จังหวัดหนองคาย เพื่อที่จะสำเนารายงานต่อที่ประชุม คณะสงฆ์ประจำทุกๆ เดือน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมงคล จกกวโร (วิชาชัย) (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ศึกษาพฤติกรรมผู้นำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของบุคลากรและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอซ่งชัย จังหวัดกาฬสินธุ์, วิทยานิพนธ์สาขาวิชารัฐศาสตรการปกครอง ผลการวิจัย พบว่า 1) พฤติกรรมผู้นำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของบุคลากรและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอซ่งชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า

อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งห้าด้าน ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ศิลข้อที่ 3 เว้นจากการประพจน์ผิดในกาม รองลงมาได้แก่ ศิลข้อที่ 2 เว้นจากการลักทรัพย์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ศิลข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ 2) ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของบุคลากรและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอฆ้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า บุคลากรและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยรวมไม่ต่างกัน และ 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของบุคลากรและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอฆ้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ คือ ศิลห้าเป็นเครื่องมือสร้างความมีระเบียบแบบแผนในการดำเนินชีวิต และการอยู่ร่วมกันในสังคม และถือเป็นกฎเกณฑ์ความสำคัญพื้นฐานในสังคมเพื่อให้คนอยู่ร่วมกันด้วยดี ไม่เบียดเบียนกัน การถือศีล 5 และการประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีนั้นเป็นสิ่งที่ควรทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพราะจะทำให้ชีวิตเรามีความสุข และสมหวังหรือหากเราต้องเจอกับปัญหาหรืออุปสรรคที่หนักหนาในชีวิตก็จะทำให้เรามีสติและรอบคอบในการแก้ปัญหาเหล่านั้นให้ผ่านพ้นไปและทำให้เราได้ใช้ปัญญาในการทำงานและสร้างความก้าวหน้าให้กับชีวิตและครอบครัวของเราได้อย่างเต็มที่เต็มกำลังความสามารถ

สภาพปัจจุบันของการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ได้มีกิจกรรมการบูรณาการคณะสงฆ์ และการสร้างเครือข่ายในพื้นที่ โดยมีหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลโพธิ์ตาก ตำบลโพธิ์ทอง ตำบลด่านศรีสุข ดำเนินการตามภารกิจหลัก 8 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1. ศีลธรรมและวัฒนธรรม 2. สุขภาพอนามัย 3. สัมมาชีพ 4. สันติสุข 5. ศึกษาสงเคราะห์ 6. สาธารณสงเคราะห์ 7. กตัญญูตเวทิตาธรรม 8. สามัคคีธรรม การจัดทำโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 นี้เป็นโครงการที่มีแนวคิดที่ดี เพื่อปลูกฝังให้ประชาชนชาวพุทธได้รู้จักหลักการใช้ชีวิตที่เข้าใจได้ดียิ่งขึ้น และช่วยให้ผู้คนได้เข้าใจ และทำตามหลักพุทธธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับนิรมล เติงพิทยากร และคณะ (2560) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมการรักษาศีล 5 สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบของศีล 5 เป็นเกณฑ์ในการตัดสินการละเมิดศีล และสภาพปัญหาการรักษาศีล 5 นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรักษาศีล 5 ไม่เพียงพอ การพัฒนารูปแบบงานวิจัยนี้มีส่วนประกอบ 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 บทนา ส่วนที่ 2 กระบวนการส่งเสริมการรักษาศีล 5 ส่วนที่ 3 การนารูปแบบไปใช้ และส่วนที่ 4 เงื่อนไขของการนารูปแบบไปใช้ การตรวจสอบรูปแบบนี้มีความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ แต่มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และพระมหาพนม ฐานวโร (พิมพ์สุวรรณ) และคณะ, (2564) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม งานวิจัยนี้เป็นเชิงคุณภาพ มีการศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนสนับสนุนและประชากรเฉพาะกลุ่มจำนวน 48 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอเชิงพรรณนาวิเคราะห์ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพบริบทวิถีชีวิตชุมชนของหมู่บ้านอยู่รวมกันเป็นชุมชนใหญ่มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรม เป็นหนึ่งในชุมชนที่ดำเนินชีวิตตามวิถีพุทธ 2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยยึดมั่นตามคำสอนทาง

พระพุทธศาสนาส่งผลให้ประเทศชาติมีความสงบร่มเย็น 3) รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติให้เกิดเป็นผลสำเร็จเป็นรูปธรรม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุขได้ 7 ประการ ดังนี้ 3.1) รับนโยบายแนวทางการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 3.2) สนับสนุนให้บุคลากรต่าง ๆ เข้าร่วมหมู่บ้านรักษาศีล 3.3) ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักศีล 5 ทางพระพุทธศาสนาให้ลึกซึ้งถึงแก่น 3.4) การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีด้วยการพัฒนาตน และด้านจิตใจ 3.5) การที่จะทำชีวิตที่มีการพัฒนาที่ยั่งยืนต้องปฏิบัติตามหลักกรรมคุ้มครองโลก 2 ประการ ควบคู่กับศีล 3.6) ปฏิบัติตนด้วยการรักษาศีล 5 อย่างเคร่งครัดและ 3.7) ปฏิบัติตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในนครปฐม

การส่งเสริมหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตามวิถีวัฒนธรรมของชุมชน อำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย เป็นการยกระดับเป็นหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง ผู้วิจัยได้สรุปเป็นแนวทาง 3 แนวทาง คือ 1) การสร้างเครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 เชิงอำนาจหน้าที่ 2) การสร้างเครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 เชิงประเด็น 3) การสร้างเครือข่ายหมู่บ้านรักษาศีล 5 เชิงพื้นที่ ทั้ง 3 แนวทางเป็นการดำเนินงานเพื่อสร้างเครือข่ายเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความเป็นอยู่ที่ดี ภายใต้การเชื่อมโยงขององค์กรภาครัฐจนไปถึงองค์กรเครือข่ายภาคประชาชนจนเพื่อประสานความร่วมมือในการแก้ไข และพัฒนาผลการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนคุณภาพชีวิตของประชาชนตามวิถีชีวิตของชุมชนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพของตนเองให้มีความเข้มแข็ง มีรายได้จุนเจือครอบครัว อีกทั้งประชาชนในชุมชนเองนั้นต้องลด ละ เลิก อบายมุขต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองและครอบครัวมีความสุขไม่ไปสร้างปัญหาให้กับชุมชน จะส่งผลให้ชุมชนนั้นมีความเข้มแข็งอย่างสมบูรณ์ และสามารถยกระดับเป็นหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบต่อไป ซึ่งมีความสอดคล้องกับภูมิปัญญา ศีลวิธสุกุล และคณะ (2561) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการขับเคลื่อนนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้ประสบความสำเร็จ เป็นการวิจัยแบบผสมระหว่างเชิงปริมาณกับเชิงคุณภาพ โดยใช้กลุ่ม ตัวอย่างประชาชนในจังหวัดลพบุรี 4,400 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือคณะกรรมการร่วมรับผิดชอบขับเคลื่อนโครงการ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับหมู่บ้านประกอบด้วยเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอทุกอำเภอ ผู้นำชุมชนหรือผู้แทนทุกอำเภอและหัวหน้าสำนักงานหรือตัวแทนสำนักงานพุทธศาสนาประจำจังหวัด ของจังหวัดลพบุรี และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการทดลองใช้รูปแบบการขับเคลื่อนนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ เจ้าคณะอำเภอและเจ้าอาวาสทุกวัดในอำเภอสามโคก ผู้นำชุมชนหรือตัวแทน และ หัวหน้าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดปทุมธานี การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพรรณนาด้วย จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปและตีความตามคำถามของการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ ด้านวัตถุประสงค์ของนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 รองลงมา คือ ด้านทัศนคติหรือการยอมรับนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 และลำดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในนโยบาย

หมู่บ้านรักษาศีล 5 2) ประสิทธิภาพในการดำเนินงานและการขับเคลื่อนนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ ประชาชนในชุมชนได้มีการสมัครเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 รองลงมา คือ หลังการดำเนินนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประชาชนในชุมชนมีการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมและ และลำดับสุดท้าย คือ หลังการดำเนินนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประชาชนในชุมชนละเว้นการดื่มสุรามีรย์ และเครื่องทองของมีนเมา 3)รูปแบบการขับเคลื่อนนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่ประสบผลสำเร็จ หัวใจสำคัญคือการการสื่อสารเป้าหมายของนโยบายให้ตัวแทนทุกภาคส่วนเกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดแรงจูงใจ และมีความตระหนักจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมและความร่วมมือในการขับเคลื่อนนโยบายทุกขั้นตอนและแพร่ภัทร ยอดแก้ว (2558) ได้วิจัยเรื่อง บทเรียนการดำเนินงานหมู่บ้านศีล 5 ของจังหวัดนครปฐมสรุปผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดนครปฐม สรุปได้ว่า 1) มีแนวปฏิบัติที่ดีจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของทั้ง 7 หมู่บ้านนำร่อง แบ่งออกเป็น ประเด็น ได้แก่ (1) การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำของทั้งฝ่ายสงฆ์และผู้นำ ท้องถิ่น ซึ่งมีการดำเนินงานประสานความร่วมมือกันเป็นอย่างดี (2) การประชาสัมพันธ์ที่ดี โดยใช้ศักยภาพด้านการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบและมีความต่อเนื่อง (3) การจัดกิจกรรมที่ดี ซึ่งอาศัยทุนเดิมของชุมชนที่มีอยู่ และการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในท้องถิ่น และ (4) การส่งเสริมสนับสนุนที่ดีทั้งโดยวัดซึ่งนำโดยพระสงฆ์และโดยหน่วยงานภาครัฐทั้งในส่วนสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดนครปฐม และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม ที่มีการดำเนินงานสนับสนุนร่วมกันอย่างจริงจังต่อเนื่อง 2) ผลการดำเนินงานหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม พบว่า จังหวัดนครปฐมมีรูปแบบการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมทั้งในส่วนคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐมนำโดยเจ้าคณะจังหวัดและจังหวัดนครปฐมนำโดยผู้ว่าราชการจังหวัด มีการจัดตั้งคณะทำงานทุกระดับตั้งแต่ระดับจังหวัดจนกระทั่งถึงระดับหมู่บ้าน มีการดำเนินงานตามแผนระยะ คือ ระยะที่ 1 ระยะเร่งด่วน (เดือนมิถุนายน – สิงหาคม 2557) เน้นการประชาสัมพันธ์โครงการ ระยะที่ 2 ระยะปานกลาง (เดือนตุลาคม 2557 – กันยายน 2558) เน้นการรับสมัครเข้าร่วมโครงการและการสร้างแกนนำในการดำเนินงาน และ ระยะที่ 3 ระยะยาว (เดือนตุลาคม 2558 – กันยายน 2560) เน้นการขยายผลและสร้างความยั่งยืน โดยในระยะเร่งด่วน ได้มีการดำเนินงานในหมู่บ้านนำร่อง 7 แห่ง (อำเภอละ 1 แห่ง) แนวทางการดำเนินงานในระยะที่ 1 และ 2 ที่ผ่านมามีการดำเนินงานโดยเน้นการประชุมหารือ และจัดทำแนวปฏิบัติต่าง ๆ จากส่วนกลางเพื่อสร้างความเข้าใจสู่ท้องถิ่น รวมทั้งมีการจัดทำแผนการดำเนินงานในระดับอำเภอ เพื่อส่งเสริมให้อำเภอร่วมดำเนินการวางแผนการดำเนินงานในระยะยาวกับตำบลและหมู่บ้านต่อไป

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การส่งเสริมหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตามวิถีวัฒนธรรมของชุมชน อำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ภายในชุมชนได้บูรณาการกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน กับการประยุกต์โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 และได้มีกิจกรรมและโครงการเพื่อที่จะมีการร่วมคิดร่วมทำร่วมวางแผน เพื่อที่จะเป็นการเชื่อมโยงกับวิถีวัฒนธรรม ภูมิปัญญาเพื่อการจัดตั้งกองทุนในการส่งเสริมสนับสนุน เพื่อที่จะเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาด้านอาชีพให้เกิดความมั่นคง และการสร้างความสามัคคีในชุมชนโดยผ่าน โครงการ กลุ่มชุมชน และกิจกรรมภาพรวมภายในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย

เอกสารอ้างอิง

- มันเกียรติ โกศลนิรติวงษ์. (2541). *ทฤษฎีและเทคนิคในการให้คำปรึกษาพุทธธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- นฤมล มารคแมน. (2543). *มนุษย์และความเป็นจริงของชีวิตในทัศนะของพุทธศาสนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รังสรรค์ แสงสุข และคณะ. (2544). *ความรู้คู่คุณธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- แพรวภัทร ยอดแก้ว. (2558). *บทเรียนการดำเนินงานหมู่บ้านศีล 5 ของจังหวัดนครปฐม*. รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- พระมหาถนอม ฐานวโร (พิมพ์สุวรรณ์) และคณะ. (2564). *รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดนครปฐม*. วารสารมหาจุฬานาครธรรม. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นิรมล เตียงพิทยากร และคณะ. (2560). *รูปแบบการส่งเสริมการรักษาศีล 5 สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา*. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมงคล จกกวโร (วิชาชัย). (2558). *ศึกษาพฤติกรรมการนำศีล 5 ไปใช้ในชีวิตประจำวันของบุคลากรและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองชัย จังหวัดกาฬสินธุ์*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.
- วณิฎา ศิริวรสกุล. (2561). *รูปแบบการขับเคลื่อนนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 ให้ประสบความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

